

Tabell 1. 1 mark klipping 1563 i Den kongelige Mønt- og Medaillesamlings hovedsamling

Nr.	Schou	Vægt (gr.)	Mål (mm., afrundet) (bredde, høyde, tykkelse)	Proveniensen	Bemærkninger
1	8	8,25	23x24x2	Antagelig indlemmet i Møntsamlingen efter udgivelsen af <i>Beskrivelsen af 1791</i> .	I Møntsamlingens faste udstilling, rum 144. Blandt andet afbilledet i Schou 1926, Wilcke 1931, Wilcke 1950 og Hede 1978.
2	8	6,38	25x23x2	Løsfund, 2010.	Inventarnummer FP 8324. Mønten har et betydeligt knæk, så den har en vinkel på cirka 23 grader. Knækkets placering på forsiden og igennem kronen og monogrammet samt dets struktur kunne indikere en bevidst samtidig bøining af mønten.
3	9	8,44	28x28x2	Antagelig fra Foss' samling, 1739.	
4	10	9,41	25x23x2	Antagelig fra Foss' samling, 1739.	Blandt andet afbilledet i Schou 1926.
5	10	9,64	22x22x2-3	Antagelig fra Foss' samling, 1739.	

Anm.: De fem stykker har ikke fast stempelstilling, nr. 2 muligvis undtaget.

¹ Julius Wilcke: *Daler, Mark og Kroner 1481-1914*, København 1931, 56-76; Julius Wilcke: *Renæssancens Mønt- og Pengeforhold 1481-1588*, København 1950, 308-366 Holger Hede: *Danmarks og Norges mønter 1541 1814 1977*, København 1978, 3. rev. udg.

² H.H. Schou: *Beskrivelse af danske og norske mønter 1448-1814 og danske mønter 1815-1923*, København 1926. Genoptrykt 1983 af Bengor Publications INC., Seattle, WA, USA.

³ Se note 1.

⁴ *Beskrivelse over danske Mynter og Medailler i Den Kgl. Samling*, København 1791. Den kgl. Mønt- og Medaillesamlings hovedeksemplar af *Beskrivelsen* med diverse tilskrivninger om f.eks. ombytninger eller tilgang af nye eksemplarer/variantter, indeholder ingen tilskrivninger vedrørende de fire stykker.

⁵ Se yderligere omtale af købet og af de her anvendte håndskrifter i Jørgen Steen Jensen: *Det kongelige Mønt- og Medaillekabinet fra 1652 til 1832*, i Otto Mørkholm (red.): *Den kongelige*

Mønt- og Medaillesamling 1781-1981, København 1981, 9-122.

⁶ Nationalmuseet, Den kgl. Mønt- og Medaillesamling, håndskrift XVII B 7: *Katalog over Niels Foss' samling I-II, erhvervet 1739*.

⁷ Nationalmuseet, Den kgl. Mønt- og Medaillesamling, håndskrift XVII B 7: *Hielmstiernes på latin affattede katalog efter indlemmelsen af Foss' samling 1739-40*.

⁸ Georg Galster: Hans Gram og Det Kgl. Myntkabinet, *Numismatisk Forenings Medlemsblad*, XIII, 1933, 190-227, 196.

⁹ Om *Museum Regium* i numismatisk lys, se Axel Ernst: *Dansk Numismatik c. 1650-1800*, *Numismatisk Forenings Medlemsblad*, X, 1926, 77-157.

¹⁰ Nationalmuseet, Den kgl. Mønt- og Medaillesamling, håndskrift XVII B 5: *Fortegnelse over de Mynter og Medailler, som forefandtes i det Kongl. Kunstskammer i København i 1737*. Til nærværende artikel, som er skrevet i forfatterens fritid, er Kunstskammerinventariene ikke undersøgt.

¹¹ Galster 1933.

Gulltransporten 1940

Av Turid Wammer¹

Det er skrevet mye om gulltransporten 1940. Den lever fortsatt som en heroisk episode i Norges historie. Ikke minst har samtidigheten med den dramatiske flukten til Kongehus, Storting og Regjering bidradd til at interessen rundt gulltransporten fremdeles er levende. I april og mai 1940 ble ca. 49 tonn av Norges Banks gull flyttet fra bankens hvelv i Oslo til trygge forhold i Nord-Amerika. Transporten gikk med lastebiler, tog, fiskeskøyter og engelske kryssere. Denne artikkelen er en kortfattet oppsummering av begivenhetene. Artikkelen er i hovedsak basert på kilder og dokumenter tilknyttet Norges Bank. Forfatteren er dokumentasjonssjef samme sted.

Opptakten

I tiden før 2. verdenskrig hadde deler av den norske gullbeholdningen blitt benyttet som en valutareserve. Disse kunne oppbevares i utlandet. Det var viktig å oppbevare dem i land som kunne betraktes som trygge. Dette førte til at gullet ble flyttet fra et land til et annet, avhengig av hva som ble ansett tryggest i tilfelle krig.

I 1938 tok banken hjem en del gull fra England, og en del ble flyttet fra England til USA. Etter hvert ble verken Norge eller andre land i Europa ansett som trygge, slik at gullet ble dirigert over til USA, og ekspedisjonene ble stadig mer forsert. Fra 1938 og fram til januar 1940 ble gull til en verdi av 173 mill. kroner sendt til USA.² Denne artikkelen omhandler det resterende gullet – seddeldekningsgullet.

Seddeldekningsgullet lå som dekning for seddelømløpet, og skulle etter loven oppbevares i Norge. Norges Banks representantskap

oversendte 12.2.1940 til Finansdepartementet et forslag til lovendring som ville gjøre det mulig å sende seddeldekningsgullet ut av landet. Noe lovvedtak forelå imidlertid ikke 9.4.1940.³ Høsten 1938 var gullet likevel blitt ordnet, veid og pakket slik at det var klart for transport. Da meldingene kom om at tyske krigsskip var på vei inn Oslofjorden, sørget Norges Banks sjefdirektør Rygg for å få innkalt det nødvendige antall biler og funksjonærer som trengtes for å få sendt gullet ut av Oslo om morgenen 9. april.⁴

Antall, verdi, volum

Den gullbeholdningen som ble fraktet ut fra Oslo morgenen 9. april utgjorde praktisk talt alt gullet som var igjen i Norges Bank etter at valutagullet var skippet ut i forkant av krigsutbruddet. Beholdningen veide ca. 49 tonn, og besto av:

818 kasser a 40 kg
685 kasser a 25 kg
39 kasser a 80 kg⁵

Verdien var satt til 120 mill. i datidens valuta. I juli 1940 ble gullbeholdningen oppskrevet og bokført til en verdi av 240 mill. kroner. Tilbake i Norges Bank Oslo var, som Rygg sier i Norges Bank i mellomkrigstiden, "en bagatellmessig rest av gull (1.4 mill. kroner), og den strakk ikke til å dekke det nødvendige behov for gull til tannpleie og teknisk bruk".⁶

Norges Banks administrasjon i London oppgav i sin beretning at de verdier som den overtok fra Norges Bank, Oslo, var 331 mill. kroner i gull. Forskjellen i verdi mellom den bokførte verdien 240 mill. og 331 mill. for-

Nr. 1: Gullbarrer fra Norges Banks gullhvelv, 1935. Foto: Norsk Telegrambyrå.

klares i Ryggs bok med at dekningsgullet ble bokført etter dagspris, mens det tidligere var bokført etter gammel pariverdi.⁷

Etter at gullet 9. april var blitt fraktet til Lillehammer, dro direktør Rygg dit for å konferere med regjeringen om Norges Banks videre forhold. Det var enighet om at direktør Rygg skulle vende tilbake til Oslo for å ivareta Norges Banks interesser der.⁸ Etter krigen ble bankens virksomhet gransket av den Stortingsoppnevnte Komiteen til gransking av Norges Banks virksomhet i okkupasjonstiden. Komiteen uttaler i sine avsluttende bemerkninger: "Bankens ledelse hadde før invasjonen vist større forutseenhet enn de fleste med hensyn til forberedelser overfor en eventuell krigsfare. Som følge herav fikk

den reddet bankens verdier"(...) "Bankens holdning overfor nazimyndighetene og deres forskjellige tiltak var fast og korrekt, selv om det ikke forhindres at det ble satt nazister inn i direksjonen og representantskapet"(...) "Det var således et stort og gavnlige arbeid som ble utført, og banken fortjener anerkjennelse for dette arbeid."⁹

Gullet utgjorde i alt 1 577 587,624 unse fint gull (ca. 48,8 tonn) til en samlet verdi av 55 215 566,84 dollar i 1946-verdi og kurs USD 35 pr. unse, jfr. London-direksjonens beretning.¹⁰ Gullpriser noteres tradisjonelt i troy unse. En troy unse defineres i dag til 31,1034768 gram. Norske og svenske gullmynter fra unionstiden har et gullinnhold på 90%, og veier 4,48 gram (10-kronen) og 8,96

Nr. 2: Utgraving av nytt gullhvelv i Norges Bank, Bankplassen 4, i mellomkrigstiden. Foto: Norges Bank.

gram (20-kronen).¹¹ Bare 296 gullmynter forsvant under ferden, trolig ved omlasting til tog i Glasgow.¹²

Transporten fra Oslo til England

Gullet ble fraktet med 26 lastebiler fra Oslo til Lillehammer i regi av Norges Bank. Hver bil var fulgt av to av bankens funksjonærer. Gullet lå lagret i Norges Banks hvelv på Lillehammer fram til natt til 19. april. Frakten videre fra Lillehammer gikk i den norske regjeringens og finansdepartementets navn, og i samsvar med dette var protokoller, kvitteringer, konossementer og deponeringsskriv satt opp og undertegnet.¹³

Ingeniør Fredrik Haslund (1899-1962) var sekretær i Arbeiderpartiets stortingsgruppe,

og hadde fulgt med ved evakueringen fra Oslo. Den 18. april på Lillehammer gav finansminister Oscar Torp sekretær Haslund fullmakt til å ta alle nødvendige skritt i forbindelse med gulltransporten.¹⁴ Haslund knyttet raskt til seg flere medhjelpere, blant annet stortingsmann Ole Colbjørnsen, senere statsminister Einar Gerhardsen, dikteren Nordahl Grieg og ekteparet Kristian og Nini Haslund Gleditsch, som begge hadde vært aktive i arbeiderbevegelsen.¹⁵ Ole Colbjørnsen (1897-1973) ble oppnevnt som medlem av Norges Banks direksjon (Ræstad-direksjonen) 22. april 1940.¹⁶ Han satt på Stortinget i 1937-1940 som varamann for Oscar Torp, og var blant de stortingsmenn som evakuerte Oslo 9. april.

Gullet ble kjørt i syv jernbanevogner fra Lillehammer til Åndalsnes. Toget ankom Åndalsnes om morgenen 20. april etter stopp på Otta om morgenen 19. april og Dombås samme kveld. På grunn av bombing av Åndalsnes måtte toget returnere til Romsdalshorn stasjon med lasten om kvelden 20. april. Gullet ble værende på Romsdalshorn stasjon til kvelden 23. april. Herfra fulgte gullet tre veier til England.¹⁷

(1) En jernbanevogn med 200 kasser gull ble kjørt fra Romsdalshorn stasjon til Åndalsnes natt til 24. april, og kassene lastet på den engelske krysseren HMS "Galatea". "Galatea" seilte fra Åndalsnes til Rosyth i Skottland, der den ankom 26. april. Gullet ble losset, og ansvaret overlatt til inspektører fra Royal Bank of Scotland. Disse fulgte gullbeholdningen til London.¹⁸ Bl.a. banksjef Arne Sunde og skipsfartsdirektør Øivind Lorentzen fulgte transporten på "Galatea".

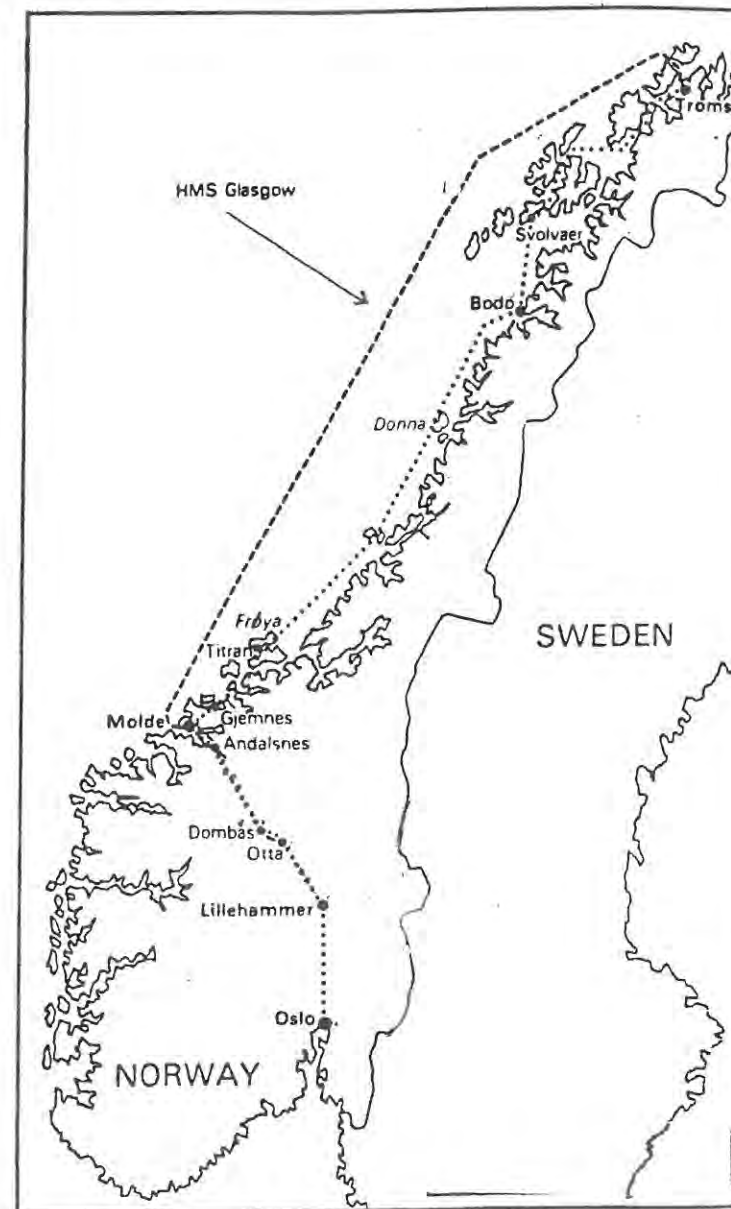
(2) Resten av gullet ble fraktet med lastebiler fra Romsdalshorn til Molde. Der ble det lagret i kjelleren hos Oscar Hansens konfeksjonsfabrikk og i Molde Sparebank 24.-29. april. Mens Molde brant, ble 317 store kasser, 439 små og 39 kagger lastet om bord i den britiske krysseren HMS "Glasgow". Krysseren, med Kong Haakon VII og regjeringen om bord, forlot det brennende Molde om kvelden 29. april. Skipet ankom Glasgow i Skottland 7. mai via Malangen, der kongen og regjeringen gikk fra borde. Etter omlasting i Skottland ble gullet kjørt til London med tog. Transportsjef var Ole Colbjørnsen.¹⁹ Utenriksminister Koht, som fulgte skipet, har forklart at "Laurdags ettermiddagen den 4. mai kom vi inn Firth of Clyde, og krysseren stoppa i Greenock. Der kom folk fra Bank of Scotland om bord, og tok imot det norske gullet som var med Glasgow."²⁰

Kong Haakon VII og regjeringen seilte altså med krysseren "Glasgow" til Malangen. Der

gikk de om bord i "Heimdal", som tok dem med til Tromsø. Konge, regjering og Norges Banks direksjon oppholdt seg over en måned i Tromsø før de forlot landet med den britiske krysseren "Devonshire". Ved avreisen fra Tromsø 7. juni tok direksjonen med 9 millioner kroner i store sedler til London. Midlene ble senere benyttet til å finansiere hemmelig motstandsarbeid i Norge. Disse verdiene ble hentet ut av hvelvene fra bankens avdelinger i Hamar, Gjøvik, Lillehammer, Ålesund og Nord-Norge, og fraktet fra Ålesund til Tromsø med M/S "Grimsøy"²¹. Krysseren "Devonshire" ankom Greenock ved Glasgow om morgenen den 10. juni.²²

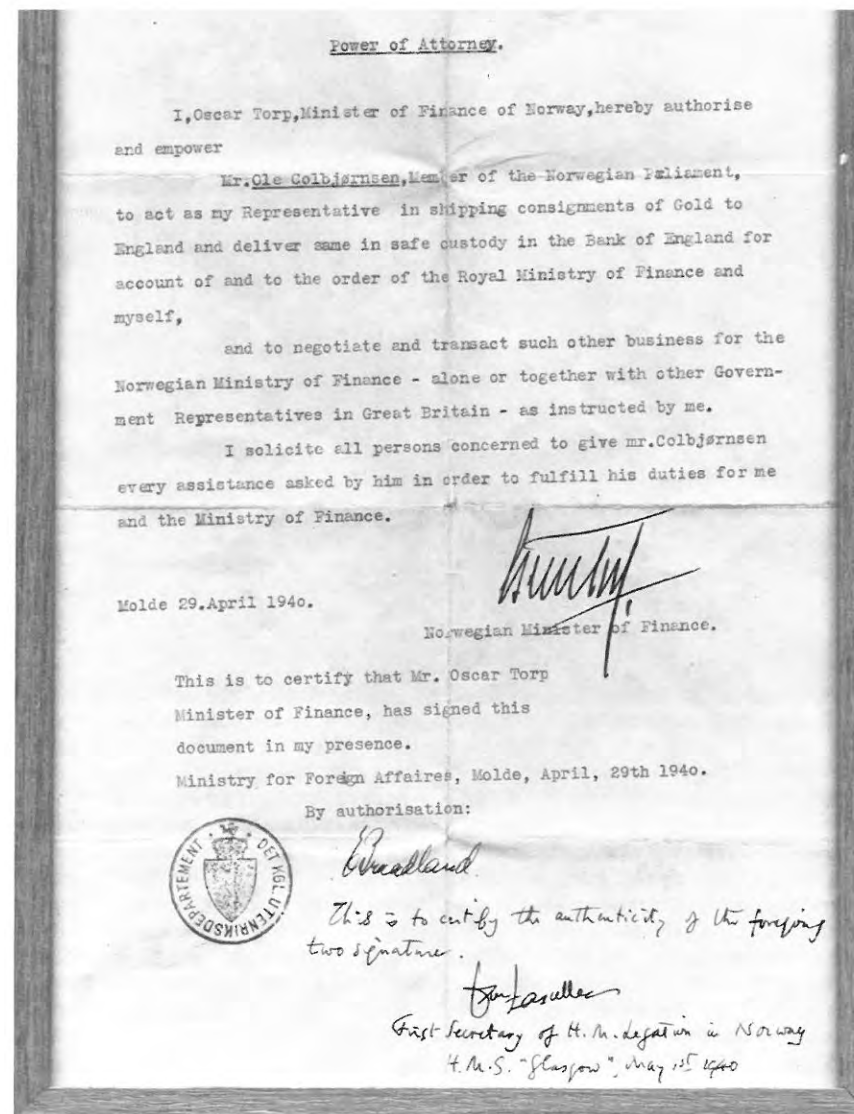
(3) Resten av gullet – 301 store og 246 små kasser – ble transportert ut av Molde med lokalbåten "Driva" og åtte lastebiler. "Driva" forlot Molde natt til 30. april, mens byen sto i brann og tyske fly bombet byen. Enkelte av Norges Banks funksjonærer fra Gjøvik, Hamar og Lillehammer hadde fulgt avdelingens verdier vestover, og var med på transporten videre nordover langs kysten på "Driva" og lastebilene. Under strabasene døde kasserer Sverre Belle fra Norges Banks Hamar-avdeling av hjertesvikt. Dette skjedde på Kvalvåg på Nordmøre. Etter dødsfallet, og begravelsen på Flemma kirkegård, ble de øvrige funksjonærene fra Norges Bank fritatt for videre deltakelse i gulltransporten.²³

Gullet fra "Driva" og gullet som var blitt kjørt med lastebiler over fjellet fra Romsdal til Nordmøre ble omlastet til fem små fiske-skøyter på Gjemnes i Nordmøre sent om kvelden den 30. april. 4. mai ble gullet lastet over til de to skøytene "Alfhild II" og "Stølvåg" på Frøya i Sør-Trøndelag litt lenger nord på kysten.²⁴ De to skøytene ankom til Tromsø 9. mai. Gullet fra skøytene ble lastet på den engelske krysseren HMS "Enterprise" i Tromsø. "Enterprise" forlot Tromsø den 23. mai, og krysseren ankom Plymouth 29. mai. Transporten videre til London foregikk med tog.²⁵

Nr. 3: Lagring av gullbarrer i det ferdige hvelvet, 1935. Foto: Norsk Telegrambyrå.

Nr. 4: Fullmakt utstedt 29. april 1940 av finansminister Oscar Torp. Ole Colbjørnsen utpekes til å lede utskippingen av gullet. Dokumentet tilhører Norges Banks samlinger.

Nr. 5: Transportsjef Terje Solberg følger gullet fra Canada til Norge, desember 1987. Foto: Norges Bank.

Fra England til Nord-Amerika og hjem til Norge igjen

Krigen utviklet seg raskt, og allerede ved avsendelsen av den siste gulllasten fra Tromsø ble det besluttet av norske representanter i London at gullet burde bringes i sikkerhet i Nord-Amerika. Colbjørnsen og Haslund fulgte en del av gullet fra London allerede 10. juni. M/S "Bomma" seilte i konvoi fra Falmouth til Baltimore, der den ankom 28. juni. Resten ble sendt med forskjellige båter til Amerika de påfølgende ukene: "San Andres", "Ida Bakke", "Norma", "Bra Kar" samt en del engelske linjebåter. Forsendelsene skjedde i forståelse med og under medvirkning av Nor-

ges Banks direksjon.²⁶

Med hjemmel i Provisorisk anordning av 22. april 1940 om pengevesenet, Norges Bank mv. ble det blant annet bestemt at medlemmene av bankens direksjon som pr. 9. april befant seg i okkupert område, ble fritatt for sine verv, og nye medlemmer av direksjonen ble oppnevnt. Dr.jur. Arnold Ræstad ble formann, og ledet virksomhet i Norges Bank London under hele krigen.²⁷

Av beholdningen på i alt 1.577.587,624 unser gull ble 1.098.050,560 unser deponert hos Bank of Canada i Ottawa og 473.821,750 unser hos Federal Reserve Bank i New York. 5.715,314 unser ble deponert hos ambassaden

Nr. 6: Kasserer Arne Aamodt sitter på gullkassene i bankens hvelv, januar 1988. Foto: Norges Bank.

i london og senere overført til Bank of England i London. Deponeringen skjedde i Regjeringens navn.²⁸

Oppholdet i Nord-Amerika ble langvarig. Ca. 10 tonn gullmynter fra New York og Ottawa ble fraktet hjem til Norge i desember 1987. Da hadde Norges Bank flyttet inn i nytt bygg, og hadde hvelvplass til gullet. Ved årsskiftet 2002/2003 hadde Norges Bank en samlet gullbeholdning på knapt 37 tonn. 33,5 tonn var gullbarrer deponert i Bank of England.

Gull har historisk gitt relativt lav avkastning. Gullbeholdningen utgjorde i 2003 bare vel en prosent av Norges Banks internasjonale reserver. Gullet bidro derfor i liten grad til å spre risikoen i reservene. Norges Banks hovedstyre ga 17. september 2003 sin tilslutning til at Norges Banks gullbarrer skulle avhendes. Salget ble utført våren 2004 av Bank for

International Settlements, Basel, på vegne av Norges Bank. Totalt ble det solgt vel 33,5 tonn gull. I forhold til historisk kostpris ble det oppnådd en gevinst ved salget på 2.804,1 mill. kroner.²⁹

De gjenværende gullmynter og 7 gullbarrer inngår i Norges Banks samlinger, og er ikke lenger en del av bankens internasjonale reserver. Gullmyntene i samlingen består av ca. 415.000 mynter. Av disse er 393.000 norske og unionsmynter med valør 20 og 10 kroner. Det er overveiende sannsynlig at disse myntene var med på "gulltransporten" i 1940. Gullmyntene ligger nå i Norges Banks hvelv i Oslo. Universitetet i Oslo og Norges Bank har drøftet muligheten for å samarbeide om en utstilling av gullmynter fra gullbeholdningen. Det er partenes intensjon å konkretisere en slik utstilling i forbindelse med planene om nytt bygg for Kulturhistorisk museum i Oslo.

- ¹ Dokumentasjonssjef, Norges Bank. Takk til Svein H. Gullbekk ved Universitetet i Oslo, Kulturhistorisk museum, for gode samtaler og gode råd under utarbeidelsen av denne artikkelen.
- ² Nicolai Rygg, *Norges Bank i mellomkrigstiden*, (Oslo: Gyldendal, 1950), 612. Nicolai Rygg (1872-1957) var sjefdirektør og formann i Norges Banks direksjon 1.11.1920-5.1.1946.
- ³ Rygg 1950, 634-635.
- ⁴ Gunnar Jahn, Alf Eriksen og Preben Munthe, *Norges Bank gjennom 150 år*, (Oslo: Norges Banks Seddeltrykkeri, 1966), 299; Rygg 1950, 635-636.
- ⁵ Ole Colbjørnsen og Fredrik Haslund, *Rapport og Oversikt angående Norges Gull*, (Washington D.C., upublisert rapport, 1940), 1-2.
- ⁶ Rygg 1950, 638.
- ⁷ Op.cit., 637.
- ⁸ Norges Bank, *Norges Bank under okkupasjonen*, (Oslo: J.Chr. Gundersen, boktrykkeri, 1945), 8-9.
- ⁹ St.meld. nr. 14 (1949), *Gransking av Norges Banks virksomhet i okkupasjonstiden. Særskilt vedlegg: Innstilling fra komiteen til gransking av Norges Banks virksomhet i okkupasjonstiden*, (Oslo: flere boktrykkerier, 1948), 19.
- ¹⁰ Norges Bank, *Beretning fra Direksjonen for Norges Bank om virksomheten i det frie Norge og i London i tiden 22. april 1940 til 13. juli 1945*, (Oslo: Norges Banks Seddeltrykkeri, 1946), 13.
- ¹¹ Svein H. Gullbekk og Ronny Hatletvedt, *Den norske gulltransporten – annen verdenskrig*, (Oslo: Monetarius, 2009), 26-31.
- ¹² Norges Bank, *Londondireksjonens beretning*, 13.
- ¹³ Op.cit., 12.
- ¹⁴ Ibid, 12.
- ¹⁵ Anne-Margrete Ørjasæter, "Femti år siden gulltransporten" i *Orientering* nr. 1/1990 (Oslo: Norges Bank, 1990), 11-12.
- ¹⁶ Norges Bank, *Londondireksjonens beretning*, 2.
- ¹⁷ Colbjørnsen og Haslund, *Rapport*, 1-3.
- ¹⁸ Robert Pearson, *Redd gullet! En fortelling om gulltransporten fra Norge april 1940* (Oslo: Dnamo forlag, 2010), 83, 141.
- ¹⁹ Colbjørnsen og Haslund, *Rapport*, 2.
- ²⁰ Pearson 2010, 141.
- ²¹ Jahn, *Norges Bank gjennom 150 år*, 301-302.
- ²² Norges Bank, *Londondireksjonens beretning*, 11.

- ²³ Anne-Margrete Ørjasæter, "Femti år siden gulltransporten" i *Orientering* nr. 1/1990 (Oslo: Norges Bank, 1990), 13.
- ²⁴ Per Arnt Harnes, *Gulltransporten – dramaet dag for dag*, (Molde: Romsdal sogelag, 2006), 86-92.
- ²⁵ Pearson 2010, 138-139, 145-146.
- ²⁶ Anne-Margrete Ørjasæter, "Femti år siden gulltransporten / Gulletts videre skjebne" i *Orientering* nr. 2/1990 (Oslo: Norges Bank, 1990), 34-35.
- ²⁷ Norges Bank, *Londondireksjonens beretning*, 2.
- ²⁸ Op.cit., 13.
- ²⁹ Norges Bank, *Beretning og regnskap 2004*. Note 11 Gullsamling. (Oslo: Norges Bank, 2005), 25.

Kilder

På grunn av sakens natur og de mange enkeltpersoner og institusjoner som var involvert, finnes det mange kilder og mye stoff rundt gulltransporten. Dette notatet bygger på de kilder som ligger Norges Bank nærmest. Det gjelder offisielle kilder skrevet etter krigen, utrykt materiale i bankens arkiv, og mer "berettende" kilder der ansatte i ettertid forteller om sin befatning med transporten. Som kommentarer – og muligens korrektiv – til disse har vi tatt med et utvalg av bøker og artikler som supplerer egne kilder.

Trykte primærkilder fra Norges Bank

Jahn, Gunnar (redaktør). *Norges Bank gjennom 150 år*. Oslo: Norges Banks Seddeltrykkeri, 1966.

Norges Bank. *Beretning fra direksjonen for Norges Bank om virksomheten i det frie Norge og i London i tiden 22. april 1940 til 13. juli 1945*. Oslo: Norges Banks Seddeltrykkeri, 1946.

Norges Bank. *Beretning og regnskap 2004*. Oslo: Norges Bank, 2005. [Bankens beretning og regnskap har årlig en omtale av gullbeholdningen og verdien av denne.]

Norges Bank. *Norges Bank under okkupasjonen*. Oslo: J. Chr. Gundersen, Boktrykkeri, 1945.

Nr. 7: Gullet oppbevares fremdeles i intakte poser i Norges Bank, 2004. Foto: Norges Bank.

Norges Bank. "Norges Banks gullmynter hjemført". *Pressemelding* nr. 41, 3.12.1987. Oslo: Norges Bank 1987.

Rygg, Nicolai. *Norges Bank i mellomkrigstiden*. Oslo: Gyldendal, 1950.

Utrykte primærkilder i Norges Banks arkiv

Colbjørnsen, Ole og Fredrik Haslund. "Rapport og Oversikt angående Norges Gull". *Stensilert notat*. Washington D.C.: 15.10.1940.

Norges Bank. *Direksjonsarkiv II, Riksarkivet S-3161*. Boks D.0482, boks D.0479. [Inneholder bl.a Colbjørnsens og Haslunds rapport av 15.10.1940, kontorsjef Andreas Lunds rapport av 21. juni 1946 og utdrag av A. Ordings rapport. Alle disse tre rapportene omtaler gulltransporten. Colbjørnsen, Haslund og Ording var med gullet fram til endelig plassering i Nord-Amerika. Kontorsjef Lund i Norges Bank deltok i transporten fra Lillehammer til Dovre.]

Artikler i Norges Banks interntidsskrifter Vår Bank/Orientering

Ardem, Sigurd. "Lillehammer avdeling på flukt". *Vår Bank* nr. 3 og 4, 1957. [Ardem var med på transporten fra Lillehammer til Molde og videre med båt på Romsdals- og Mørekysten. Han beretter om hvordan Mjøsbyenes kontantbeholdning ble benyttet av norske myndigheter under flukten.]

Lund, Andreas. "Lillehammer overtar ansvaret for 240 millioner". *Vår Bank* nr. 1 og 2, 1957. [Kontorsjef Lund ved Lillehammer avdeling hadde ansvaret for gullet mens det ble oppbevart på Lillehammer, og var med til Åndalsnes.]

Sagård, Kåre. "Gullmyntene ført hjem". *Orientering* nr. 1. 1988. [Hjemføringen fra Canada og USA i 1987.]

Steenstrup, Bjørn. "Gulltransporten." *Vår Bank* nr. 4, 1956. [Steenstrup var assistent i Norges Bank i 1940, og ble beordret til å være med på lastebiltransporten til Lillehammer.]

Vår Bank nr. 2, 1966. [Spesialinnlegg i anledning bankens 150-årsjubileum med en kort oppsummering av gulltransporten.]

Ørjasæter, Anne-Margrete. "Femti år siden gulltransporten". *Orientering* nr. 1 og 2, 1990. [Flere artikler og intervjuer med deltakere som fremdeles var i live 50 år etter.]

Andre utvalgte bøker og artikler som omtaler gulltransporten

Fjærvoll, Karl. "Då gullet vårt vart berga frå tyskarane, og Tromsø ei stutt tid var hovudsete for Norges Bank". *Dagbladet*, 2.4.1965.

Grieg, Nordahl. "Gulltransporten". *I Samlede verker* 3, 283-298. Oslo: Gyldendal, 1952.

Gullbekk, Svein H. og Ronny Hatletvedt. *Den norske gulltransporten – annen verdenskrig*. Oslo: Monetarius, 2009.

Harnes, Per Arnt. *Gulltransporten – dramaet dag for dag*. Molde: Romsdal sogelag, 2006.

Haslund, Johan Fredrik. "Gulltransporten i 1940 – slik den virkelig var". *Dagbladet*, 22.8.1969. [Sønn av Fredrik Haslund som var en sentral person under gulltransporten kommenterer en del mer fantasifulle ut-sagn.]

Lorentzen, Øivind (intervju med). "Norsk gull over havet i tønnevis. Spennende transport til USA under krigen". *Aftenposten*, 13.20.1971.

Pearson, Robert. *Redd gullet! En fortelling om gulltransporten fra Norge april 1940*. Oslo: Dinamo forlag, 2010.

St.meld. nr. 14 (1949) (vedlegg til). Rapport fra Komiteen til gransking av Norges Banks virksomhet i okkupasjonstiden.

Tveikrem, Kåre. [Artikler om gulltransporten med vekt på lokal deltakelse]. *Romsdals Budstikke*, 2.10.1999, desember 1999, april 2000.

Øksendal, Asbjørn. *Gulltransporten*. Trondheim, Det Nordenfjelske forlag, 1980.

Auktioner på internettet

www.lauritz.com

Lauritz.com er i dag Danmarks største auktionshus og Skandinaviens førende kvalitetsauktion på internettet.

På få år har Lauritz.com etablert en handelsplattform med over 300.000 besøk og 130.000 bud ugentlig. Hver dag introduseres ca 1.000 nye varer.

Handel på www.lauritz.com bygger på åpenhet, overskuelighet og tillid. Klikk ind på www.lauritz.com og læs, hvordan du hurtigt, nemt, sikkert og billigt kan sælge og købe effekter på auktion. Hvis du vil sælge eller have vurderet din samling, kan du kontakte 1 af de 14 lokale Lauritz.com huse i Skandinavien.

Sælgersalær kun 10% (min. kr. 100,- pr. lot)

Købersalær kun 18%

Afregning senest 30 dage efter hammerslag

Alle varer sættes på auktion senest 14 dage efter indlevering

Kvalitetsfoto af alle auktionsnumre

Fyldestgørende varebeskrivelse

Kvalificeret numismatisk betjening

Forsendelse mod betaling

Lauritz.com

A bid better

København/Herlev 4450 9800 · Helsingør 5858 5891 · Roskilde 4674 4040
Næstved 5577 3004 · Århus 7020 4460 · Aalborg 9812 3000 · Kolding 7633 6030
Ringkøbing 7244 9999 · Odense 6396 2240